

TUNTOSARVI

N:o 1 1982

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
ilmestyy 22 kertaa vuodessa

N:o 1

15. pnä tammikuuta 1982

8. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

Varat tämän lehden kustannuksiin on lahjoittanut
Lions-piiri 107 N

PÄÄTOIMITTAJA

Pirjo Rissanen

TOIMITUKSEN OSOITE

35400 Länkipohja
puh. 935-31308

SISÄLLYS

Mielipiteitä tuli presidenttiehdokkaista	1
Ilmoitukset	3
Hei, kaikki	5
Ajankohtaista	5
Pienten piirissä	11
Kuurosokeiden pohjoismainen konferenssi	13

MIELIPITEITÄ TULI PRESIDENTTIEHDOKKAIS- TA

Presidenttiehdokkaiden esittelystä on tullut mielipi-
teitä. On arvosteltu, että on kerrottu eräiden ehdok-
kaiden yksityiselämästä, kun taas toisten ei ollut. On
puolustauduttava, että toiset ehdokkaat ovat avoi-
mempia ja heidän elämäänsä lehdet repostelevat
enemmän. Toiset ehdokkaat haluavat taas pitää yksi-
tyiselämänsä lehdiltä salassa. TUNTOSARVI saa tie-
tonsaa vain toisten lehtien kautta. Esimerkiksi TUN-
TOSARVEN kertomaa Johannes Virolaisen avioeroa
ja uutta onnea on käsitelty kaikissa lehdissä. Hänen
vaimonsa Kyllikki Virolainen on osallistunut voi-
makkaasti miehensä vaalikampanjaan. Sensijaan
Mauno Koiviston yksityiselämä on pysynyt salassa.
Hän on kertonut vain yksittäisiä sukanpaikkaamis-
juttuja ja painottanut viettävänsä rauhallista elämää.
Ehkäpä tämä ero kuvanee myös eroja ehdokkaissa.
Johannes Virolainen on ulospäin suuntautuva kan-
sanmies, joka on kotonaan kaikkialla. Hän tulee toi-
meen kaikkien ihmisten kanssa ja sävyttää puheitaan
ja toimiaan huumorilla. Oikea isäntärenki. Sensijaan
Mauno Koivisto on sisäänpäinkääntynyt ujo mies.
Vastustajat puhuvat saamattomuudesta ja päättä-

mättömyydestä. Hän vastailee kysymyksiin asiallisesti ja harvasanaisesti. Pyynnöstä esitämme myös näiden kahden pääehdokkaan mielipiteitä. Virolaisen tunnus on piiruakaan muuttamatta. Hän on sitä viime aikoina kovasti korostanut. Hän on tukenut nuoria osoittamaan mieltä rauhan puolesta, ja vaatinut aseidenriisuntakasvatusta kouluihin. Erityistä huomiota Johannes Virolainen on kiinnittänyt koulupolitiikkaan. Hän on vaatinut esikoulua kaikille kuusivuotiaille lapsille. Peruskouluihin hänen mielestään tulisi palauttaa johtokunnat. Kunnille ja peruskouluille tulisi antaa enemmän päätösvaltaa. Virolainenhan on koulupolitiikan asiantuntija, hän on ollut opetusministerinä.

Mauno Koivisto puhui viime viikolla maatalouspolitiikasta. Hän sanoi, että pakettipellot ovat irvokkaita. Hänen mielestään järjestelmä on irvokas, koska samaan aikaan tuodaan viljaa ulkomailta ja omat pellot ovat viljelemättä.

Oli hyvä, että esititte kommentteja tärkeästä asiasta. Kertoisittepa yhtä lailla mielipiteen muistakin kirjoituksista. Myös kommentit ovat tervetulleita. **KAIKKI ENSI VIIKONLOPULLA ÄÄNESTÄMÄÄN, NIIN PARAS EHDOKAS TULEE VALITUKSI.**

ILMOITUKSET

VIERUMÄEN HIIHTOLEIRI

Kuurosokeiden hiihtoleiri on Vierumäellä 31.1.—5.2.82. Leiri maksaa 280 mk henkilö ja matkakorvaukset maksetaan yli 70 mk menevältä osalta. Ilmoittautumiset leirille viimeistään torstaina 28.1. osoitteella Pirjo Rissanen, 35400 Länkipohja. **ILMOITTAUTUMISET PIRJOLLE.**

SUOMEN KUUROSOKEAT RY:n sääntömääräinen vuosikokous järjestetään 28. päivä maaliskuuta 1982 klo 10.00—14.00 motelli Syvälammella Suomusjärvellä.

Vuosikokouksen yhteydessä järjestetään viikonloppuleiri. Leirille kokoonnutaan lauantaina 27 päivä maaliskuuta kello 12 jälkeen. Ohjelmassa on tiedotusta ja keskustelua ajankohtaisista asioista, illanvietto ravintolassa ym. mukavaa. Osanottomaksu leirille on 150 mk. Se sisältää majoituksen ja täysihoidon.

Helsingistä järjestetään yhteiskuljetus motelli Syvälammelle. Linja-auto lähtee Rautatieasemalta

(Rautatiehallituksen edestä) lauantaina 27.3. klo 10.30. Syvälamelta auto lähtee takaisin Helsinkiin sunnuntaina 28.3. klo 15.30. Olemme perillä Helsingissä n. klo 16.45.

Leirille ja vuosikokoukseen voit ottaa mukaasi oman tulkin. Muista, että tulkin nimi täytyy olla Sosiaalhallituksen tulkkiluettelossa, ennenkuin hän voi saada tulkin palkkion.

Jos aiot osallistua leirille, ota yhteyttä oman alueesi kuntoutussihteriin tai yhdistyksen toimistoon Helsinkiin. Leiripaikkoja on rajoitetusti, joten varmista mukaan pääsy ja ilmoittaudu hyvissä ajoin. Jos otat mukaasi oman tulkin, niin hänet täytyy myös ilmoittaa.

Ellet halua osallistua muuta kuin kokoukseen, pääset Suomusjärvelle hyvin linja-autolla. Helsinki-Turku pikavuorot ajavat molempiin suuntiin n. tunnin välein. Lähin pikavuoropysäkki on Lahnajärvi, josta voi ottaa taksin motelli Syvälamelle. Matkoista korvataan yli 70 mk menevä osa.

HEI, KAIKKII

Olen opiskellut koko syksyn ahkerasti ja nyt olen taas työssä mukana. Olen jo saanut toimistonkin tänne Kuopioon. Siellä olen tavattavissa maanantaisin, niin kuin muutkin kuntoutussihteerit. Kevään aikana yritän käydä jokaisen alueeni kuurosokean luona. Jos jollakin on kiireellistä asiaa, minulle voi kirjoittaa tai soittaa. Silloin tiedän tulla käymään nopeammin. Minun alueenihan on Itä-Suomi eli Kuopion, Pohjois-Karjalan, Mikkelin ja Kymen lääni sekä osa Uudenmaan ja Hämeen lääninä. Toimistoni osoite on:

Kuntoutussihteri
Leena Hassinen
Sairaalakatu 11
70100 Kuopio 10
puh. 971-226 941

AJANKOHTAISTA

SEPELVALTIMOTAUTIA TUTKITAAN

Sepelvaltimotautiin kuolevien määrä on maailman suurinta Suomessa. Lääkärit ja tiedemiehet ovat

kiinnostuneita, miksi näin on. Erityisen suurta se on Itä-Suomessa. On tutkittu 4 000 nuorta, joilta on otettu erilaisia kokeita mm. hiusnäytteitä. Jo tutkimuksen nykyisessä vaiheessa (tutkimus ei ole valmis) voivat tiedemiehet sanoa, että ravinnolla on suuri osuus taudissa. Suomalainen syö paljon rasvoja ja hiivenaineita vähän.

ALKOHOLIJUOMIEN HINNAT NOUSEVAT

Alkoholijuomien hinnat nousivat vuoden alussa keskimäärin 12 %. Päämääränä korotuksella on kulutuksen hillitseminen. Vuonna 1980 suomalainen kullutti 6,31 litraa puhdasta alkoholia vuodessa, tähän vastaa noin 16 Vodka pulloa. Pidetään huolestuttavana, jos alkoholin kulutus nousee enemmän kuin muu kulutus. Eniten nousevat väkevät juomat.

PUOLASSA YHÄ SOTATILA

Puolassa on yhä sotatila. Arkipäiväisessä elämässä sitä ei tarkkailijoiden mukaan huomaa muuten kuin yöllä ulkonaliikkumiskieltona. Ammattiyhdistysjohtajia on vangittu ja kotiarestissa. Työ on pakollista kaikille. Lakot on lopetettu väkivalloin ja lakkolaisia

rangaistaan. Taisteluissa on kuollut ja haavoittunut ihmisiä, määristä ei ole varmoja tietoja. Puolan johtaja Jaruzelski on luvannut, että uudistukset tulevat jatkumaan. Hän sanoi myös, että sotatilalla on selkkauksen vaara poistettu. Kuitenkin Puolassa on vieläkin puute elintarvikkeista ja useista maista virtaa sinne apua. Tilanne on kuitenkin ollut viime aikoina paranemaan päin.

ENNÄTYSPAKKASIA JOKA PUOLELLA MAAILMAA

Kylmät ilmat tuntuvat vain jatkuvan. Tammikuun alussa mitattiin Sallassa 41 miinusastetta. Myös muualla Suomessa on ollut päälle 30 miinusasteen lämpötiloja. Myös lunta ei ole ollut aikoihin näin paljon. Ilmatieteen laitos on ilmoittanut, että näin paljon lunta on kerran kolmessakymmenessä vuodessa. Myös muualla maailmassa on kylmä. Englannissa on kuollut 12 600 ihmistä kylmyyteen. Englantilaiset talot ovat hyvin hataria ja lämmityslaitteet puuttuvat tyystin tai ovat huonoja. Osa kuolleista on menehtynyt suoraan kylmyyteen, osa taas erilaisiin säästä riippuviin sairauksiin. Erityisen raskas kylmä talvi on hengitystiesairauksista kärsiville.

JOULU SUJUI RAUHALLISESTI

Joulu on ohi ja odotamme paaston aikaa. Joulu sujui rauhallisesti kaikkialla Suomessa. Onnettomuuksilta silti ei välttytty. Monia tulipaloja ja tulipalon alkua syttyi. Joensuussa paloi 13 vuotias tyttö kotiinsa. Muu perhe pelastui. Tulipalo syttyi tähtisadetikusta, jota poltettiin kuudessa. Kuusi oli kuiva ja syttyi tuleen. Perhe joutui paniikkiin ja pakeni.

Joensuun lähellä sattui junaonnettomuus, jossa lähtähattu ja tavarajuna törmäsivät. 16 loukkaantui. Pahemmilta vaurioilta välttyttiin junien kuljettajien ja konduktöörin ansioista.

Uutena vuotena Helsingin kaupungissa oli nuorisomellakka. Kaupunki oli järjestänyt yöllä 24 jälkeen rock-konsertin, jossa esiintyi Pelle Miljoona. Paikalle tuli paljon humalaisia nuoria, jotka eivät antaneet esiintyjien esittää ohjelmaa, vaan kiipesivät lavalle ja alkoivat särkeä lavaa. Syntyi sekasorto. 13 nuorta loukkaantui lievästi. Pelle Miljoona sanoi, että humalaiset häirikkönuoret pilasivat hyvän tapahtuman. Kaupunki tuskin järjestää aikoihin konsertteja.

JÄRVISSÄ PALJON ELOHOPEAA

Kahdenkymmenen vesialueen petokalat ovat lääkin-tähallituksen mukaan liian elohopeapitoisia. Ja kai-ken kaikkiaan 50 vesialueen petokaloja tulisi syödä rajoitetusti. Elohopea tulee lähinnä puunjalostus-teollisuudesta. Elohopea kertyy vain petokaloihin mm. ahveniin, haukiin ja mateisiin.

KANSANELÄKEUUDISTUS TULEE

Eduskunta käsittelee parhaillaan kansaneläkeuudis-tusta. Uudistuksen tarkoituksena on turvata kaikille vähimmäistoimeentulo. Uudistuksen myötä nykyi-nen perus-, tukiosa ja tukilisäjärjestelmä poistetaan. Tilalle tulee pohjaosa ja lisäosa. Eläkkeiden verotus yhtenäistetään. Pyritään siihen, ettei pienimmistä eläkkeistä menisi veroja ollenkaan. Eläkkeet ovat uudistuksen ansiosta henkilökohtaisia, aviopuolison varallisuus tai tulot eivät vaikuta tulevaisuudessa eläkkeisiin. Vähimmäiseläkkeeksi tulee 1200 mk.

MITÄ ON HUOLTOAPU

Sosiaalilautakunnat antavat huoltoapua ihmisille, jotka ovat väliaikaisesti elannon yms. saamiseksi

avun tarpeessa. Toisinaan huoltoavusta voi tulla pitkäaikainenkin, vaikkei niin ole ollut tarkoitus. Huoltoapunormit määräytyvät kunnittain. Lain mukaan sitä saa henkilö, joka ei omilla varoillaan tai toisen huolenpidolla saa tarpeellista toimeentuloa. Huoltoapua saa välttämättömiin menoihin esim. elantoon, vuokriin, yhteen päivälehteen, sairaskuluihin etupäässä. Huoltoavun tarkoituksena on turvata kaikille sama elintaso kuin kansaneläkeläisellä on. Huoltoapua laskettaessa otetaan huomioon kaikki perheen ja yksilön saamat tulot, eläkkeet, työttömyyskorvaukset, sairausvakuutuspäivärahat jne. Huoltoapu lasketaan, kun näiden tulojen summa vähennetään kunkin kunnan huoltoapunormista, erotus maksetaan avun saajalle. Esimerkki: isä on työttömänä, avustus 800 mk, äidin tulot 600 mk kuukaudessa, viiden hengen perhe. Sosiaalilautakunnan mukaan perheen kuukaudessa käytössä oleva rahamäärä tulisi olla Joensuun kaupungissa 2120 mk 80 penniä. Näinollen perhe saa huoltoapua 2120,80—1400 mk eli 720,80. Lisäksi perhe saa sairaskulut, vuokran omavastuuosan, yhden päivälehdän ja televisiolupamaksun. Esimerkiksi saman kaupungin huoltoapunormeja, jotka muissakin kaupungeissa lienevät samaa luokkaa. Perusavustus yksinäiselle 674 mk,

aviopuolisoille 1157 mk, lapsille iästä riippuen 241 mk—482 mk. Käyttövarat ovat 10 % perusavustuksen määrästä. Yleensä suhtautumisesta huoltoapuun voisi mainita, ettei kannata jäädä rahattomaksi. Sosiaalitoimiston puoleen kannattaa aina kääntyä. Huoltoapu ei ole almu vaan vakuutus, jonka itse olemme työllämme ansainneet.

PIENTEN PIIRISSÄ

LASTEN POSTIA ODOTTAA
MARJA LANTERI
KUKKUMÄENTIE 27
40600 JYVÄSKYLÄ 60

Keppinuket

TARVIKKEET:

- KAKSI OMENAKENNOA
- VILLALANKAA
- KAKSI JÄATELÖTIKKUA
- NAUHAA
- TUSSIT
- SAKSET

TEE NÄIN:

- PIIRRÄ OMENAKENNOON SILMÄT, SUU, NENÄ
- KIIINNITÄ HIUSLANGAT PÄÄHÄN LIIMALLA JA PALMIKOI TYTÖN HIUKSET
- LIIMAA TAAKSE JÄATELÖTIKKU

- KEKSI ITSE KEPPINUKEILLE NIMET
- PYYDÄ APUA ÄIDILTÄ TAI ISÄLTÄ JOS TARVITSET:

KUUROSOKEIDEN POHJOISMAINEN KONFERENSSI

Pohjoismainen raportti: »Bättre livsvillkor för dövblinda i Norden» (paremmat elinolosuhteet pohjolan kuurosokeille)

Ejnar Madsen:

Raportti on laaja, siitä syystä voimme paneutua siihen vain pinnallisesti. Me tanskalaiset olemme toivoneet, että tätä raporttia käsiteltäisiin täällä. Tämä on hyvä raportti, jonka pohjalta kannattaa keskustella. Raportti puhuu kuurosokeita ympäröivistä olosuhteista. Se selvittelee tämän päivän tilannetta, sisältää ratkaisuja ja malleja ja tekee ehdotuksia. Eräs kuurosokea henkilö sanoi: »Me kuurosokeat haluaisimme myös olla mukana työssä emmekä vain passiivisina työn kohteina».

Olen lukenut raportin ja yrittänyt arvostella sitä kriittisesti. Näen, että raporttia on edeltänyt paljon ajatustyötä. Sehän on ensimmäinen kuurosokeiden olosuhteita käsittelevä raportti pohjoismaisella tasolla. Kirjoittajat odottavat, että myös kuurosokeat lukisivat tämän raportin, antaisivat siitä kritiikkiä ja keskustelisivat siitä.

Resurssikeskus – Mikä tämä on?

Paikka, jossa tunnetaan todella kuurosokeiden asiat. Sieltä käsin työskennellään jatkuvasti kuurosokeiden hyväksi. Siellä tunnetaan kuurosokeuden problematiikka. Resurssikeskuksen tehtäviä on edelleen huolehtia ihmisten oikeasta sijoittumisesta. Vielä nykyäänkin tapahtuu, että kuurosokea henkilö sijoitetaan väärin (esim. kehitysvammlaitokseen). Syynä tähän on usein se, etteivät viranomaiset ja päättäjät riittävästi tunne kuurosokeiden asioita. Jos sijoittaminen tapahtuu väärin, kuurosokea ei ehkä saa tarvitsemiaan palveluja. Se vaikuttaa hänen koko elämäänsä.

Tärkeä tehtävä on myös tiedottaminen viranomaisille ja suurelle yleisölle. Olisi lailla turvattava, että resurssikeskus olisi oltava jokaista vamma ryhmää varten ja viranomaiset olisivat velvoitettuja kysymään asiantuntija-apua. Tätä asiaa olisi todella rummutettava kunnes jokaiseen maahan saataisiin resurssikeskukset. Meillä on liian paljon huonoja kokemuksia, koska kuntoutusmahdollisuudet ovat riittämättömät. Hyvin usein tapahtuu, että kuuro henkilö, jolla on näkövamma (Syndr. Usher), jättää jatkokoulutusmahdollisuutensa käyttämättä.

Mistä syystä näin tapahtuu?

- hänelle ei ole kerrottu vammasta
- hänellä ei ole tietoa työelämästä
- henkilö ei ole kypsytynyt itse päättämään ja valitsemaan

- Kun tällainen henkilö vielä vähän vanhenee, hän on jatkokoulutukseen oikeuttavan iän ulkopuolella. Samaan aikaan näkövamma etenee, ongelmat suurenevät.

Raportissa ei selvitetä, miten näitä ongelmia ratkaistaan. Myöskään taloudellisia asioita ei ole selvitetty.

Tulkki/opaspalvelu

Kuurosokeat ovat hyvin heterogeeninen ryhmä. Avuntarve on hyvin erilaista. Siitä, pitäisikö tulkki/opasavun löytyä perhepiiristä, voidaan olla eri mieltä. Perheet ovat erilaisia. Onko perheellä voimia antaa apua ja miten apua todellisuudessa annetaan. Nykyään on muotia kysyä käyttäjän mielipidettä. Tässä tapauksessa käyttäjä on kuurosokea. Kuurosokean on tultava esille ja sanottava mielipiteensä.

Lyhyt yhteenveto

Raportti on erittäin hyvä työkalu. Se selvittää esim. kuurosokeiden lasten ongelmia ja ratkaisuja. Myöskin kuurosokeiden aikuisten ongelmia työelämässä, vapaa-ajan käytössä, kontakteissa muihin ihmisiin selvitellään ja esitetään ratkaisumalleja. Raporttia voivat käyttää kuurosokeiden parissa työskentelevät henkilöt. Se sisältää hyviä suuntaviivoja ja ohjeita. Kuurosokeiden tehtävä on arvioida näitä esityksiä, joita raportissa on. Voidaanko niitä todellisuudessa toteuttaa. Raportti on liian hyvä vain hyllylle jätettäväksi. Esitysten toteuttamiseen vaaditaan yleensä henkilökuntaa ja rahaa. Raportti hyppää aidan yli siitä, mistä se on matalin. Kenellä on vastuu näistä tulevista parannuksista? Vaaditaan suuntaviivoja, joiden pohjalta sekä kuurosokeat että työntekijät voivat käyttää painostusta viranomaisiin ja päätäjiin.

Raportti sisältää hyviä asioita. Onko siinä myös todellisuutta vai onko se vain kaunista teoriaa?

Keskustelu:

Inger Lindgren:

Miten voitaisiin valvoa, että se, mitä raportissa on ehdotettu, myös tapahtuu? Ensin olisi tiedettävä kuurosokeiden omat ajatukset raportista. Kuinka moni kuurosokea on lukenut raportin? Suomessa on ollut vaikeuksia, koska raportti on ilmestynyt yksinomaan ruotsin kielellä. Yleensä kaikki pohjoismaisten työryhmien raportit ilmestyvät vain ruotsin kielellä. Suomen Kuurosokeat ry:llä ei ole mitään mahdollisuuksia kustantaa käännöstöitä. Suomalaisten kuurosokeiden on vaikea keskustella raportista, koska siihen ei ole voitu tutustua.

Ejnar Madsen:

Inger Lindgren koskettaa arkaa kohtaa. Ketkä kuurosokeat ovat lukeneet raportin? Tanskan kohdalla voidaan sanoa häveten: »Kuurosokeat eivät ole raporttia saaneet». Me tulemme tänne, pidämme alustuksen ja odotamme kuurosokeiden sanovan mielipiteensä. Kuurosokeilla on laillinen syy olla sanomatta mitään. Tarvitaan orientoitumista erilaisissa asioissa.

Allan Bernving:

Ehdotan, että valitsemme pienen työryhmän, joka laatii kirjeen raportin julkaisijalle (Pohjoismainen vammaisneuvosto). Kirjeessä esitetään selvä puute, että raportti on julkaistu ainoastaan ruotsin kielellä. Suomen kieli on myös pohjoismaisia kieliä. Tanskalaisilla ja norjalaisilla kuurosokeilla on myös vaikeuksia lukea tekstiä ruotsinkielisinä. Olisi päästävä siihen, että kuurosokeat saisivat tekstit aina omalla kielellään.

Inger Lindgren:

Kuurosokeille tarkoitetut tekstit tulisi myös muokata helppolukuisiksi. Näin taattaisiin se, että yhä useammat kuurosokeat voisivat perehtyä asioihin ja ilmaista mielipiteensä.

Tätä raporttia voitaisiin käyttää työskentelyn pohjana seuraavassa konferenssissa. Sitä ennen se kuitenkin pitäisi julkaista helppolukuisena kaikilla pohjoismaisilla kielillä.

Raportin tehnyt työryhmä jatkaa työskentelyään pienemmässä kokoonpanossa (1 edustaja joka maasta). Nyt on tarkoitus seurata, mitä pohjoismaissa tapahtuu tämän raportin pohjalta.

Myöhemmin julkaistaan ehkä uusia raportteja. Nämä tulisi kaikki julkaista helppolukuisena jokaiseen maahan omalla kielellä.

Ejnar Madsen:

Jos kuurosokeat ja heidän työntekijänsä eivät reagoi raporttiin, se joutuu helposti hyllylle eikä hyödytä ketään. Ehdotan, että jokaisessa maassa pieni työryhmä käy läpi raportin. Sen jälkeen mietitään, kuinka ehdotuksia sovelletaan käytännössä.

Valitaan työryhmä, joka laatii konferenssin julki-
lausuman ja kirjeen Pohjoismaiselle vammaisneuvostolle.

Työryhmän kokoonpano:

Frank Brurberg, Norja

Ove Bejsnap, Tanska

Allan Bernvik, Ruotsi

Marja-Leena Avila, Suomi

SUOMEN KUUROSOKEAT RY**Keskustoimisto: Mäkelänkatu 50, 00510 Hki 51****Puh. 90-77041****Inger Lindgren, toiminnanjohtaja****Kaija Salekari, kuntoutussihteer****Toini Pieskä, toimisto****Lasten kuntou-
tuskeskus****Näkövammaisten koulu,
Kukkumäentie 27, 40600 Jyvä-
skylä 60****Puh. 941-216 798****Marja-Leena Saarinen, johtaja****Alueelliset
työntekijät:****Pirjo Rissanen, 35400 Länkipohja****Puh. 935-31308****Leena Hassinen, Sairaalakatu 11
70100 Kuopio 10****Puh. 971-226 941****Maija Haapalainen, Valtakatu 17
96200 Rovaniemi 20****Puh. 991-3589**